

Gol Sali - Was b. de stuur
L. J. Heerma - ~~Uitstelover?~~
Kaslo B - Keemledu?

1

Ongetwijfeld heeft ieder van ons een droeve
erbaring gehad. Ik zelf heb nog niet zo lang
geleden door de dood van mijn zoon beseft
dat de paranympfen aan de lykbaar de
- vermeende? - belofte van de eeuwige gelukza-
ligheid voor de doode en de bittere droefheid
zijn. Voor wat het laatste betreft, is het duidelijk
dat wij - de "nabestaanden" - daarmee moeten
leven! Als wij proberen die droefheid te
absoluteren, worden wij, heel contradictoires,
bij Nietzsche's troost kunnen zoeken, doordat
hij de exclusiviteit van droefheid, die zich bij
ons na een groot verlies manifesteert, ver-
absoluteert door "das gleiche Elend für
Allen" te poneren. Niets exclusiefs! Of wat te
zeggen van het citaat van de wereld, volgens
Garp, waarin staat dat wij allen hopelose
gevallenen zijn.

Daarmee komen we geen stap verder.

Watkomst met deze dreigende impasse biedt
de methodiek van het relativeren.

Maar daarbij moeten we criteria hebben.

In de duidelijk Thomistische denkpatronen
die ons op Polduc zijn voorgewezen, zijn de
Arens cendentalia, de zijns eigenschappen:
één, waar, goed en schoon alleen in de

onderlinge relatie relativiseerbaar. Zo is de schoonheid de synthese van het ware en het goede, waarboven de éénheid, de laten we zeggen kosmische samenhang, heerst. Ik noem deze samenhang: panplexie.

Maar als onoverbreekbaar deel van dit geheel moeten wij voor ons relativiseren naar andere criteria. Die zijn aanwezig in de axiologie, in de waarden-leer.

Onze rolducse opvoeding was erop gericht om de rangorde zo in te richten dat boven alles het 'heilig', daarna het 'nuttige' en pas op de derde en vierde plaats het 'edele' en het 'schone' kwam. De macht van het 'heiligen' van de Auchtregels determineerde ons gedrag. Het 'nut' was duidelijk omdat daardoor de frequentie van het doorbrengen in troostelose strafzalen werd beperkt.

De koppeling van 'heilig' en 'nut' heeft in ons post-bellum tijdperk tot olympische hoogten opgedreven. Het is te verklaren dat de wederopbouw van de oorlogschade de eis stelde, die dwong tot nuttigel reparatie van de materiële zaken. Maar daarmee bleefde een industrieel materialisme op dat na het bereikte en alleszins aanvaardbare materiële herstel de filosofie van het

"immer meer" propageerde en nog steeds zo duidelijk stelt!

Dit is de "aangepaste" voortzetting van de volducte levensopvatting in groot verband verstaald.

Maar het 'heilige' impliceert voor mij een door het katholicisme verbreide opvatting van het 'heiligen' van de menselijke geest in het leven na de aardse dood. De ~~ten~~ laatste broek die wij dragen, aldus een hongaars spreekwoord, kent geen broekzakken. Wij kunnen ons in deer zenuwzucht niet met materiële zaken verhoosken. De energie blijft doorbestaan en als wij de waarden van het schone - dat transcendeent deel dus de koppeling van het ware en goede is - en van het heilige koppelen, zal het hopelijk mogelijk zijn ons verdriet te relativieren door de genagvolle overschuiving dat ons ethisch handelen, ~~de~~ geleid door de rangorde heilig - schoon - edel - en ook hen "leste" - nuttig, ~~de~~ wellicht de enige weg is ons voor te bereiden op een voortleven in de "energie" na onze dood waardoor wij in een panplexe harmonie ons zullen hervinden met ook degenen die wij missen.